

Kształcenie słuchu

Kształcenie słuchu dla szkół muzycznych I stopnia

- *TRÓJDZWIĘK DUROWY* - zbudowany jest z tercji wielkiej i małej 3 3>.
- *TRÓJDZWIĘK MOŁOWY* - zbudowany jest z tercji małej i wielkiej 3> 3.
- *TRÓJDZWIĘK ZWIĘKSZONY* - zbudowany jest z dwóch tercji wielkich +5<
- *TRÓJDZWIĘK ZMNIEJSZONY* - zbudowany jest z dwóch tercji małych O5>

RODZAJ TRÓJDZWIĘKU ZALEŻY OD WIELKOŚCI TERCJI I ROZMIESZCZENIA TYCH TERCJI W ZWIĄZKU DO SIEBIE.

- *TRÓJDZWIĘK OPARTY NA TERCJI* - zaczyna się od trzeciego stopnia gamy zbudowany jest z tercji oraz z kwarty. /seksstowy
- *TRÓJDZWIĘK OPARTY NA KWINCIE* - zaczyna się na piątym stopniu gamy zbudowany jest z kwarty i tercji. /kwartseksstowy
- *INTERWAŁY ZŁOŻONE* - są to interwały składające się z oktawy i jeszcze z innego interwału prostego.

NONA=OKTAWA + SEKUNDA(wielka i mała) DECYMA =OKTAWA + TERCJA(mała i wielka)

UNDECYMA=OKTAWA+KWARTA(czysta) DUODECYMA=OKTAWA+KWINTA(czysta)

TERCDECYMA=OKTAWA+SEKSTA(wielka i mała) KWARTDECYMA=OKTAWA+SEPTYMA(wielka i mała)

KWINTDECYMA=OKTAWA+OKTAWA(czysta)

DOMINANTA SEPTYMOWA jest to cztero dźwięk zbudowany z trójdźwięku dominantowego oraz dodanej jeszcze jednej tercji. Skrajne dźwięki D7 są oddalone o septyme.

PRZEWROTY D7

- 1) kwintseksstowy D3
- 2) terckwartowy D5
- 3) sekundowy D7x

GAMY Z KRZYŻYKAMI DUROWE-MOŁOWE DO CZTERECH ZNAKÓW

C-dur = a-moll 0
G-dur = e-moll 1
D-dur = h-moll 2
A-dur = fis-moll 3
E-dur = cis-moll 4

GAMY Z BEMOLAMI DUROWE -MOŁOWE DO CZTERECH ZNAKÓW

F-dur = d-moll 1
B-dur = g-moll 2
Es-dur = c-moll 3
As-dur= f-moll 4

INTERWAŁY PROSTE

pryma (1) są to te same dźwięki sekunda (2)-wielka zawiera 2 półtony sekunda(2>)-mała zawiera 1 półtony sekunda(2<)-zwiększona 3 półtony tercja(3)-wielka 4 półtony tercja(3>)-mała 3 półtony kwarta(4)-czysta 5 półtonów kwarta(4<)-zwiększona 6 półtonów kwinta(5)-czysta 7 półtonów kwinta(5>)-zmniejszona 6 półtonów seksta(6)-wielka 9półtonów seksta(6>)-mała 8 półtonów septyma(7<)-wielka 11 półtonów septyma(7)-mała 10 półtonów oktawa(8)-czysta 12 półto

BUDOWA GAMY

półtony
trójdźwięki i ich przewroty w tonice subdominancie i dominancie przewroty i D7
interwały zwiększone 4
pisanie tonikiGamy z krzyżykami oddalone są od siebie o 5 w górę
Gamy z bemolami oddalone są od siebie o 5 w dół

- 1)znajomość interwałów i ich budowy 1-8 od prymy do oktawy
- 2)budowa gam do czterech znaków
- 3)dyktanda rytmiczne i melodyczne

ZASADY

PÓŁTON-jest to najmniejsza odległość między dźwiękami w instrumentach o ustroju równomiernie temperowanym.

PÓŁTON DIATONICZNY-zawarty jest między sąsiednim stopniem, tworzy zawsze interwał 2>

PÓŁTON CHROMATYCZNY-powstaje przez podwyższenie lub obniżenie tego samego dźwięku, tworzy 1< (pryma zwiększona)

Jeżeli w danym interwale przeniesiemy dolny dźwięk o oktawę wyżej pozostawiając wyższy

w tym samym miejscu co był lub górny przeniesiemy o oktawę niżej pozostawiając dolny w tym samym miejscu otrzymamy
PRZEWROT INTERWAŁU
Suma cyfr musi wynosić 9 np. 3+6

OKTAWY

SUBKONTRA A-dwie kreski do H KONTRA A-kreska do H

WIELKA A do H

MAŁA a do h

RAZKREŚLNA a1 do h1

DWUKREŚLNA a2 do a2

TRZYKREŚLNA a3 do a3

CZTEROKREŚLNA a4 do a4

PIĘCIOKREŚLNA a5 do a5

Znak repetycji jest znakiem powtórzenia części utworu jeżeli powtórzenie rozpoczyna się od początku utworu znak powtórzenia stawia się na końcu odcinka ,w przypadku różnego zakończenia stosuje się tzw. volty . Fragment mieszczący się w volcie 1 opuszczamy powtarzając i wykonując 2 volte.

D.C.AL.FI- da capo al. fine

Innym często spotykanym skrótem muzycznym jest to. Występuje on wówczas gdy utwór ma budowę a,b,a. Ten skrót oznacza od początku do znaku fine

TEMPO

Agogika-prowadzenie, kierowanie zajmuje się wszelkimi zjawiskami dotyczącymi tempa

1) wolne

- Largo szeroko, b. powoli
- Laghetto szybciej niż Largo
- Lento powoli wolno
- Adagio
- Grawe poważnie, ciężko

2) umiarkowane

- Andante zwolna w ruchu spacerowym
- Andantino żywiej niż Andante
- Moderato umiarkowanie
- Allegretto dość żywe

3) szybkie

- Allegro prędko , wesolo
- Vivo żywo
- Prsto szybko
- Feloce lotnie, lekko
- Prestisimo najszybciej

DYNAMIKA I ARTYKULACJA

DYNAMIKA-zajmuje się natężeniem dźwięku i jego zmianami w dźwięku. ppp- pianissimo posabile bardzo cicho

pp- pianissimo ciszej

p.-piano cicho

mezzo piano - prawie cicho mezzoforte- prawie głośno

fff- fortissimo posabile bardzo głośno ff- fortissimo głośniej

f- forte głośno

crescendo < coraz głośniej (stopniowo) diminuendo > coraz ciszej (stopniowo) fp- nagle zciszenie

pf- nagle wzmocnienie

ARTYKULACJA – jest to sposób wydobywania i łączenia dźwięków

staccato- sposób wykonania polega na odrywaniu dźwięku ,czas trwania dźwięku zostaje skrócony o połowę jej wartości. Znak (nuta a nad nią kropka)

legato- oznacza ściśle łączenie dźwięków ze sobą .Znak(nuta a pod nią łuk)

spiccato- oznacza bardziej energiczny sposób odrywania dźwięku niż staccato. Znak(nuta a nad nią trójkąt)

portato- kolejne dźwięki wykonane są wyraźniej pomiędzy nimi pozostaje pauza .Znak (nuta nad nią łuk oraz kropki)

portamento- jest to płynne przechodzenie z jednego dźwięku na inny poprzez szereg dźwięków pośrednich ,na sposób glisanda

tremolo- drżąc polega na szybkim powtarzaniu dźwięków tej samej wysokości

arpeggio- na sposób harfowy polega na szybkim wykonywaniu szybkich zespołów współbrzmień. Znak(nuty i zygzak)

glisando- Znak(nuta i zygzak u góry nuty) maestoso(maeztoso)- majestatycznie np. adagio maestoso molto- bardzo np. molto alegro

assai- bardzo wzmocniające

meno- mniej np. meno vivo
piu- bardziej ,więcej np. piu vivo
Tempo zasadnicze w ciągu utworu może się zmieniać

PRZYSPIESZENIA

ACCELERANDO(aczelerando)- przyspieszając
ANIMANDO- ożywiając
STRINGENDO- zwiększając tempo
POCO A POCO STRINGENDO- stopniowo ,coraz to przyspieszając

ZWOLNIENIA

ALLARGANDO- rozszerzając RALENTANDO- zwalniając RITENDANDO- opóźniając RITENUTO-(to samo)
Powrót do tempa zasadniczego
-primo T1 -tempo pierwsze pierwotne.-a tempo- wrócić do poprzedniego

PRZEDTAKT

PRZEDTAKTEM nazywamy niepełny takt rozpoczynający utwór muzyczny lub część utworu muzycznego . Przedtakt złożony z jednej nuty nazywany jest "odbitką". Najczęściej myśl muzyczną rozpoczynającą się od przedtaktu kończy się taktem niepełnym w takich przypadkach ostatni takt zostaje skrócony o wartość rytmiczną odpowiadającą wartości taktu.
SYNKOPA nazwa pochodzi z greckiego synkope co znaczy obcięcie jest to zjawisko polegające na przedłużeniu wartości rytmicznej znajdującej się na słabej części taktu o wartości znajdującej się już w następnej części taktu.

OZDOBNIKI-są to dźwięki lub kompleksy dźwięków ozdabiające poszczególne dźwięki właściwej linii melodycznej.

- 1) przednutka krótka (nuta i koło niej druga skreślona)
- 2) przednutka długa (nuta połączona z drugą łukiem)
- 3) mordent- polega na szybkiej zamianie górnego dźwięku z dźwiękiem sąsiednim górnym (mordent górny TZW) lub dolnym (mordent dolny TZW) (nuty i nad nimi kreska zygzak skreślony)
- 4) obiegnik (nuta i falowana linia nad nią)
- 5) tryl (nuty i nad nimi pisze TR)

INTERWAŁY

Jest to odległość między dwoma dźwiękami, różniąca się wysokością. Istnieje podział interwałów na melodyczne i harmoniczne.

Inny podział interwałów na

1.CZYTE: (1,4,5,8)

- MAŁE WIELKIE
- ZWIĘKSZONE I ZMNIEJSZONE

2.PROSTE (1-8)

- ZŁOŻONE(9-15)

3.KONSONANSE I DYSONANSE (2,7)

Konsonanse mają jeszcze swój podział na DOSKONAŁE (1,4,5,8,) oraz NIEDOSKONAŁE (3,6)

PRZEDŁUŻENIE WARTOŚCI

Kropka umieszczona po prawej stronie nuty przedłuża dźwięk o połowę jej wartości. Druga kropka przy nucie przedłuża ją dodatkowo o 4 część podstawowej wartości, w ten sam sposób przedłuża się wartość pauz. Kropka przy nucie przedłuża ją o konkretną wartość, ligatura(łuk łączący nutę z inną)natomiast o dowolną wartość. Innym sposobem przedłużenia czasu trwania nuty lub pauzy jest użycie fermaty.

Fermta nie określa ściśle czasu o jaki należy przedłużyć wartość nuty, pozostawia się to wyczuciu, upodobaniu wykonawcy.

RYTM - to element regulujący następstwo dźwięku w utworze muzycznym w czasie i organizujący je w pewne określone ugrupowania.

METRUM - to element porządkujący ugrupowania rytmiczne w utworze za pomocą regularnie powtarzających się akcentów metrycznych.

TAKT - to graficzny obraz schematu rytmicznego, metrycznego w utworze.

3-ilość jednostek metrycznych

4 -jednostka metryczna

PODZIAŁ DWÓJKOWY

polega na tym że każda wartość większa dzieli się na dwie mniejsze np.

cała nuta na 2 półnuty półnuta na 2 ćwierćnuty itp.

W podziale dwójkowym dzielimy wartości rytmiczne na 2,4,8,16 równych części.

Podział taki nazywamy regularnym

PODZIAŁ TRÓJKOWY

polega na dzieleniu większej wartości rytmicznej na 3 mniejsze.

Podział nuty z kropką czyli wartości trójdzielnej na 3 części jest podziałem regularnym. np.

cała nuta z kropką-3 półnuty półnuta z kropką-3 ćwierćnuty itp.

TAKTY PROSTE

są to takty których górna cyfra oznaczenia taktowego jest cyfrą 2 lub 3

Takty proste dwójkowe (dwuczęściowe) dzieli się na dwie części: mocną (pierwszą)

która utrzymuje akcent, i słabą (drugą) która nie posiada akcentu metrycznego.

Takty proste trójkowe (trzyczęściowe) dzielą się na trzy części mocne-które utrzymują akcent oraz dwie części słabe-bez akcentu metrycznego.

Cechy dźwięku

- wysokość
- głośność
- czas trwania
- barwa

DŹWIĘKI

Wysokość-zależna jest od częstotliwości drgań na sekundę, im większa częstotliwość tym dźwięk jest wyższy i odwrotnie. Jednostka częstotliwości to herc/ Herz.

Głośność-zależy od amplitudy im większa amplituda tym dźwięk jest głośniejszy i odwrotnie. Na głośność wpływa również wielkość powierzchni drgającego źródła oraz energią która zostaje zużyta na wydobycie dźwięku. Jednostka głośności decybel /dB

Czas-zależy od czasu trwania drgań źródła dźwięku. Z chwilą gdy zanikają drgania źródła dźwięku zanika dźwięk. Czas trwania bywa czasem pozornie przedłużony gdy np. dźwięk nagrany był w dużym pomieszczeniu o ścianach odbijających fale dźwięku tworzy się zjawisko tzw. pogłosu tzn. istnieją fale, ale nie istnieje drgania źródła dźwięku.

Barwa-zależna jest od ilości i natężenia alikwotów danego dźwięku. Każdy dźwięk jest zjawiskiem złożonym i składa się z szeregu tonów składowych zw. alikwotami SZEREG ALIKWOTÓW C

W przyrodzie istnieje wiele zjawisk akustycznych przy których trudno mówić o określonej wysokości dźwięku (stuki, trzaski, zgrzyty) w akustyce muzycznej zjawiska takie nazywamy SZMERAMI.